

11. Semigina T., Yurochko T., Stopolyanska, Y. 'Everyone is on their own and nobody needs us': women ageing with HIV in Ukraine. *HIV, sex, and sexuality in later life* / Ed. by M. Henrickson et al. Bristol: Policy Press. 2022. P. 46-63.

12. Yaroshenko A., Semigina T. Exploring Gender Stereotypes among Prospective Foster Families. *Socialinē Teorija, Empirija, Politika Ir Praktika*. 2022. № 25. P. 62-79.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-480-4-58>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сергієнко Анфіса Сергіївна

старший викладач кафедри фундаментальних і галузевих юридичних наук, уповноважена з питань запобігання та виявлення корупції,

Кременчуцький національний університет

імені Михайла Остроградського

м. Кременчук, Україна

Майоршина Надія Дмитрівна

студентка першого курсу освітньої програми «Середня освіта (українська мова і література; англійська мова і література)»,

Кременчуцький національний університет

імені Михайла Остроградського

м. Кременчук, Україна

Єна Дмитро Олексійович

студент першого курсу освітньої програми «Середня освіта (українська мова і література; англійська мова і література)»,

Кременчуцький національний університет

імені Михайла Остроградського

м. Кременчук, Україна

Розвиток України як демократичної, незалежної, соціальної, правової держави, євроінтеграційні процеси та необхідність підготовки висококваліфікованих фахівців для відбудови держави у повоєнний час вимагають від вищої освіти створення добросовісного академічного середовища, яке не толерує корупцію у будь-яких її проявах та реалізує

політику дотримання академічної доброчесності для усіх учасників освітнього процесу.

Вища освіта в Україні перебуває у процесі трансформації та адаптації до європейського освітнього простору, тому запровадження новітніх норм у сфері запобігання корупції та академічній нечесності є важливим елементом сучасного розвитку освітньої сфери. Уведення посад антикорупційних уповноважених, створення центрів моніторингу якості освіти, прийняття закладами вищої освіти (ЗВО) кодексів етики та академічної доброчесності – позитивні практики діяльності ЗВО.

Наразі важливе значення має саме виховання особистості, адже воєнний стан, психологічна напруга, відсутність впевненості у майбутньому, навчання у змішаному форматі у зв'язку з постійними повітряними загрозами призводить до того, що втрачається ефективна комунікація у таких зв'язках: «між студентами» та «між викладачем і студентами». Поспішаючи використати час, відведений на аудиторні заняття, з метою навчити здобувачів освіти професії, часто не залишається часу на виховання особистості, формування ціннісних орієнтирів у студентів. Але саме теперішні здобувачі освіти – це покоління, яке буде відбудовувати Україну у післявоєнний період, і така відбудова має відбуватися відповідно до європейських, демократичних цінностей. Тому важливим завданням науково-педагогічних працівників на сучасному етапі розвитку вищої освіти є не лише підготувати фахівця за певною освітньою програмою, а і навчити здобувача освіти формувати свої ціннісні орієнтири, відрізнити законне від правопорушення, вміти обирати правомірний вид поведінки та вирішувати поставлені завдання у правовому полі.

Саме для досягнення вказаних цілей у ЗВО повинні проводитися відповідні роз'яснювальні заходи, семінари, тренінги, на яких здобувачі освіти знайомляться з основними вимогами антикорупційного законодавства та законодавства у сфері запобігання академічній нечесності.

Відповідно до Закону України «Про освіту» (ст. 42), академічна доброчесність визначається як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [1].

Принципи академічної доброчесності мають формуватися у здобувачів освіти ще зі школи, але починаючи з першого курсу навчання у ЗВО, студенти мають бути ознайомлені з цими принципами. Академічна доброчесність є основою, підґрунтям становлення доброчесної особистості.

Т. Ярошенко наприклад визначає академічну доброчесність як складову академічної культури, сформовану систему поведінкових стереотипів студента, що виражають загальнолюдські морально-етичні традиції у сфері оцінки його знань. Автор визначає, що академічна чесність свідчить про стійкі норми й відносини в таких дихотомічних зв'язках як «студент-викладач», «студент-студент», «студент-ЗВО». У ході набуття спеціалізації, формується етична позиція студента залежно від характеру системи вищої освіти та від типу ЗВО. Засвоюються правила поведінки, здобуваються переконання, прихильності, виробляються ціннісні норми, що проєктуватимуться на майбутню професію студента [2].

Тому необхідною умовою підготовки фахівця є ознайомлення його з видами академічної нечесності, із правами та обов'язками студента, із видами відповідальності за порушення академічної доброчесності.

Пов'язаним із поняттям академічної нечесності є також поняття корупції. Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції», корупція – це використання особою наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [3].

Здобувачі освіти повинні бути ознайомлені і з поняттям корупції, і з формами корупції, і з видами відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, а також повинні знати, куди звертатися у випадку виявлення фактів порушення антикорупційного законодавства. Саме для цього у ЗВО призначаються антикорупційні уповноважені, які повинні проводити роз'яснювальну роботу зі здобувачами освіти, знайомити їх з антикорупційним законодавством та вчити розрізняти правове від деліктного.

Позитивним досвідом у сфері запобігання випадкам корупції та академічної нечесності, на нашу думку, є проведення анкетування здобувачів освіти з метою отримання даних про рівень сформованості розуміння студентами антикорупційного законодавства та законодавства у сфері запобігання академічній нечесності, а також політик запобігання корупції і забезпечення якості освіти, запроваджених у ЗВО. Опрацьовуючи результати анкетування, можна виявити ті процеси і проблеми, які потребують додаткового реагування й виявити недоліки у сфері інформування здобувачів про вказані питання та усунути такі недоліки.

Також ефективним є запровадження для здобувачів освітньої компоненти «Антикорупція та доброчесність». Вивчення даної дисципліни дозволить більше часу приділити ознайомленню з чинним законодавством у вказаній сфері, навчити студентів застосовувати здобуті знання на практиці, сформувати нульове толерування корупції у студентів і визначити рівень розуміння здобувачами освіти необхідності дотримання антикорупційних вимог та вимог академічної доброчесності.

Таким чином, важливим завданням закладів вищої освіти є підготувати не лише фахівця, а і свідому особистість із сформованими моральними цінностями, нульовим толеруванням корупції та проявів усіх видів недоброчесності, здатну розмежовувати правомірну поведінку від деліктної та нести відповідальність за свої дії. Ефективними засобами реалізації поставленого завдання є налагодження комунікації між працівниками ЗВО та здобувачами освіти: проведення роз'яснювальної роботи, анкетування здобувачів, викладання спеціальних дисциплін, ознайомлення з внутрішніми політиками запобігання корупції та академічної нечесності ЗВО.

Література

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. Відомості Верховної Ради України. № 2145-VIII.
2. Ярошенко Т. Академічна нечесність та політична культура: порівняльний досвід (Україна – США) / Т. Ярошенко // Покликання університету: зб. наук. пр. / Відп. ред. О. Гомілко. – К.: РІА «Янко»; «Веселка», 2005. – 304 с. 3.
3. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. Відомості Верховної Ради України. № 1700-VII.